

Міністерство освіти і науки України
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Інститут економіки та менеджменту
назва інституту випускової кафедри

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. директора ІЕМ
(назва інституту)

Сергій ПОБИГУН
(підпис) (ім'я ПІРІМІНІЦІ)

« 01 » 09 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

(назва навчальної дисципліни)

Освітній рівень перший (бакалаврський) рівень
(назва освітнього рівня)

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
(цифр і назва галузі знань)

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
(код і назва спеціальності)

Спеціалізація _____
(назва спеціалізації за наявності)

Освітня програма «Фінанси, митна справа та фіскальне адміністрування»
(назва ОП)

Статус дисципліни обов'язкова
обов'язкова/вибіркова

Мова викладання українська

2024 р.

Розробник(и):

Професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування

д.е.н., професор

(посада, назва кафедри, науковий ступінь, вчене звання)

liliana.goral@nung.edu.ua

Ліліана ГОРАЛЬ

(підпис)

(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Схвалено на засіданні _____

кафедри фінансів, обліку та оподаткування

(назва кафедри)

/ Протокол від «29» серпня 2024 року № 1.

Завідувач кафедри фінансів, обліку та оподаткування

(назва кафедри)

Лілія МАРИНЧАК

(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Узгоджено:

Завідувач випускової

кафедри фінансів, обліку та оподаткування

(назва кафедри)

Лілія МАРИНЧАК

(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Гарант ОП Фінанси, митна справа та фіскальне адміністрування

(назва програми)

Ірина ФАДЄЄВА

(підпис)

(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

1 ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Мета і завдання дисципліни	Мета вивчення дисципліни – формування системи знань, необхідних бакалавру вищої кваліфікації щодо теоретико-методичних та практичних питань організації бюджетної системи України за різними рівнями. Основними завданнями дисципліни є засвоєння теоретичних знань з формування і використання бюджету держави, бюджетного устрою; набуття практичних навичок ведення бюджетної роботи з організації доходів, видатків, кредитування, фінансування і державного боргу; вміння формувати бюджетні програми для бюджетів різних рівнів. Предметом дослідження курсу є відносини, що виникають під час формування бюджету.
Посилання на розміщення дисципліни на навчальній платформі	Навчально-методичне забезпечення розміщено на сторінці кафедри фінансів, обліку та оподаткування за покликанням: https://nung.edu.ua/department/kafedra-finansiv-obliku-ta-opodatkuвання/522-opp-072-finansy-mytna-sprava-ta-fiskalne Дистанційний курс на навчальній платформі MOODLE: https://dn.nung.edu.ua/course/view.php?id=1324
Попередні вимоги для вивчення дисципліни / пререквізити	Основи митної справи
Постреквізити	Місцеві фінанси, Податкова політика та податки
Результати навчання	ПРН04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування. ПРН05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування). ПРН14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів. ПРН22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Компетентності	інтегральна: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності; загальні: ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій. ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного)

	суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. Спеціальні (фахові): ФК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування). ФК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку. ФК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.
Підсумковий контроль, форма	Диференційований залік
Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)	навчальна дисципліна формує комунікаційні навички, навички логічного мислення, креативного мислення, уміння формувати власну думку та приймати рішення, презентаційні навички тощо.

2 ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1) щодо відвідування занять і поведінки на них

Згідно «Положення про організацію освітнього процесу в Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу» (від 31.03.2022 р., наказ № 68) (https://docs.google.com/document/u/1/d/e/2PACX-1vQfAsqo4SgfOAC4CORnktD6cV8e_Drg1hQjAOslC9I_XLrMvCZw4gmGVYKAUTinjeSYCpze5Rc0P4ad/pub) відвідування здобувачами вищої освіти всіх аудиторних занять з пропонованої дисципліни за чинним протягом семестру розкладом є обов'язковим. Спізнання на зазначені заняття – не допускаються.

Здобувачі вищої освіти протягом аудиторного заняття: активно працюють над виконанням необхідного обсягу навчальної роботи; поведуть себе дисципліновано та сприяють підтримці належного санітарного стану в навчальних приміщеннях. Усі види робіт потрібно виконувати вчасно, для підтримання інтенсивного темпу курсу та ефективного засвоєння матеріалу. Пропущені лекційні заняття передбачають виконання додаткових видів робіт: підготовка презентації чи написання есе. Пропущені практичні заняття передбачають усну відповідь та тестовий контроль.

При відвідуванні занять в режимі відеоконференцій необхідно працювати із ввімкненими відеокамерами, приєднуватися до заняття з корпоративних акаунтів, найменування якого повинно містити прізвище та ім'я здобувача освіти.

2) щодо дотримання принципів академічної доброчесності

Здобувачі вищої освіти під час навчання в університеті зобов'язані неухильно виконувати «Положення про академічні доброчесність працівників та здобувачів вищої освіти Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу» (від 13.12.2019 р., наказ № 327 зі змінами внесеними згідно з наказом ректора від 05 квітня 2022 року № 73) (https://docs.google.com/document/u/1/d/e/2PACX-1vQdKO2-AhMnnm0rW-jjwpNiRWKdicYQcz3Gk2uPBXV1BwgCbHr0Kr_1NeQu_E-SDHQyliqMZOPHZp1g/pub).

Не допускається порушення академічної доброчесності, зокрема неприпустимими є елементи плагіату в презентаціях та доповідях, списування під час виконання контрольних завдань (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв), фальсифікації та фабрикації в письмових роботах. Студенти повинні проявляти самостійність у виконанні поставлених завдань, коректності посилань на інформаційні джерела.

У випадку відхилення від дотримання принципів академічної доброчесності – реагування відбуватиметься відповідно до «Положення про академічні доброчесність працівників та здобувачів вищої освіти Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу»).

3) щодо оцінювання

Форма зарахування навчальної дисципліни відповідає вимогам навчального плану і враховує специфіку дисципліни, у тому числі поставлені цілі та результати навчання. Студентів інформується на першому занятті з даної дисципліни про правила зарахування навчальної дисципліни, у тому числі – форми та критерії оцінювання. Поточний контроль успішності студентів проводиться викладачем безпосередньо під час її вивчення на поточних заняттях згідно розкладу та відповідно до робочої програми. У процесі поточного контролю оцінюється самостійна робота студента щодо повноти виконання завдань, рівня засвоєння навчальних матеріалів, оволодіння практичними навичками аналітичної, дослідницької роботи та ін.

Оцінювання здобувачі вищої школи здійснюється згідно з Положення «Про систему поточного та підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу студентів» від 28.10.2009 року (https://drive.google.com/file/d/1YeqiMjmBj-fKhWaiYlutYc66_0T3uPzA/view).

До всіх студентів застосовуються єдині принципи, вимоги та критерії оцінювання. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним

співвідношенням: лекції – 30% семестрової оцінки, практичні роботи – 70 % семестрової оцінки.

Оцінювання знань студентів проводиться за результатами тематичних контролів та підсумкових контролів. За умови виконання всіх видів робіт, складання тестового контролю засвоєння змістових модулів та підтвердження опанування на мінімальному рівні результатів навчання (за семестр отримано не менше 35 балів за шкалою ЄКТС) здобувач вищої освіти допускається до семестрового контролю з дисципліни. Форма семестрового контролю – диференційований залік – виставляється до початку екзаменаційної сесії виключно на підставі результатів поточного контролю протягом семестру. Присутність здобувача під час виставлення викладачем заліку з дисципліни не обов'язкова.

Пропуски занять без поважної причини відпрацьовуються студентом згідно розкладу консультацій, що подано на сайті кафедри (<https://nung.edu.ua/departament/institut-ekonomiki-ta-menedzhmentu/kafedra-finansiv>). При оцінюванні надається перевага стандартизованим методам: тестуванню, структурованій письмовій роботі. За змістом оцінюється рівень сформованості умінь та навичок, що визначені в освітній програмі підготовки бакалавра спеціальності 072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок та відображені у даній програмі.

У разі застосування дистанційної технології навчання поточний та семестровий контролю здійснюються згідно «Положення щодо організації поточного, семестрового контролю та атестації здобувачів вищої освіти із застосуванням дистанційних технологій» від 22.10.2022р. наказ №262

(https://docs.google.com/document/u/1/d/e/2PACX-1vTA8xDAhVyCMLSvHWaS9lc6EBR8mO-hwz_Dljw6iRER_tVGd6nRCPQwVx7_jmBFQ/pub).

4) щодо кінцевих термінів (дедлайнів) та перескладання

Студент повинен протягом навчального семестру вчасно (до наступного заняття) виконувати всі завдання даної робочої програми. Умови допуску до перескладання модульного та підсумкового контролів, графік і форми перескладання регламентовані Положення про організацію освітнього процесу в ІФНТУНГ, зазначеному в пункті 1) цього розділу.

5) щодо визнання результатів навчання у неформальній освіті (у випадку наявності такої можливості)

Робочою програмою не передбачено визнання результатів навчання у неформальній освіті.

Уніфікована інформація

6) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до Положення про звернення здобувачів вищої освіти з питань, пов'язаних з освітнім процесом, затвердженого наказом ректора університету № 43 від 24.02.2020 року. Ознайомитись з документом можна за покликанням <https://griml.com/L3VUV>.

7) щодо конфліктних ситуацій

Спілкування учасників освітнього процесу (викладачі, здобувачі) відбувається на засадах партнерських стосунків, взаємопідтримки, взаємоповаги, толерантності та поваги до особистості кожного, спрямованості на здобуття істинного знання. Вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до Положення про вирішення конфліктних ситуацій в ІФНТУНГ, затвердженого наказом ректора університету № 44 від 24.02.2020 року. Ознайомитись з документом можна за покликанням <https://griml.com/i42PI>.

8) щодо опитування здобувачів

Після завершення курсу здобувачу надається можливість пройти опитування стосовно якості викладання дисципліни за покликанням <https://nung.edu.ua/departament/yakist-osviti/04-anketuvannya>

9) щодо політики використання інструментів генеративного штучного інтелекту в навчальному процесі

Всі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися базових принципів використання інструментів генеративного штучного інтелекту відповідно до Положення про загальні політики використання інструментів генеративного штучного інтелекту в навчальному процесі ІФНТУНГ, затвердженого наказом ректора університету від 15.03.2024 року No 82. Ознайомитись з документом можна за покликанням <https://salo.li/1E36Aae>.

3 ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Кількість навчальної дисципліни

Ресурс годин на вивчення дисципліни «Бюджетна система» згідно з чинним НП, розподіл за семестрами і видами навчальної роботи характеризує таблиця 1.

Таблиця 1 – Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни

Найменування показників	Усього	Розподіл по семестрах	
		Семестр <u>3</u>	Семестр _____
Кількість кредитів ECTS	4	4	
Загальний обсяг часу, год.	120	120	
Аудиторні заняття, год., у т.ч.:	60	60	
– лекційні заняття	30	30	
– практичні/семінарські заняття	30	30	
– лабораторні заняття	-	-	
Самостійна робота, год	60	60	
Форма семестрового контролю (іспит, залік, захист КР, захист КП)	Диференційовани й залік	Диференційовани й залік	

3.2. Лекційні заняття

Тематичний план лекційних занять дисципліни характеризує таблиця 2.

Таблиця 2 – Тематичний план лекційних занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Кількість годин	Література
М 1	БЮДЖЕТНА СИСТЕМА УКРАЇНИ		
ЗМ1	ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ БЮДЖЕТНОГО УСТРОЮ	8	
Т 1.1	Економічний зміст бюджету та його роль у розвитку суспільства. Економічний зміст та призначення бюджету. Історичні аспекти виникнення бюджету. Бюджет як економічна категорія. Роль і місце бюджету у перерозподільних відносинах у суспільстві. Функції бюджету та особливості їхнього прояву у ринкових умовах господарювання. Роль бюджету у соціально-економічному розвитку. Бюджетна політика та бюджетний механізм	2	1-3
Т 1.2	Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України. Сутність та структура бюджетної системи. Основні етапи формування бюджетної системи України. Сутність поняття «бюджетна система». Склад бюджетної системи України. Види бюджетів, які належать до місцевих бюджетів. Характеристика бюджетів місцевого самоврядування. Цілі, на які використовується зведений бюджет. Принципи побудови бюджетної системи України.	2	1-3
Т 1.3	Бюджет як основний фінансовий план держави Визначення бюджету як фінансового плану України. Бюджет як централізований	2	1-3

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Кількість годин	Література
	фонд грошових коштів держави. Бюджет як головна складова фінансової системи України. Бюджетна класифікація. Складові бюджету. Поняття бюджетного періоду. Застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі. Резервний фонд. Інформація про бюджет.		
Т 1.4	Бюджетний процес та його учасники Основні стадії бюджетного процесу. Головні розпорядники бюджетних коштів. Основи побудови Державного бюджету України. Бюджетний період. Бюджетні резерви, їхня необхідність, суть, призначення, класифікація і характеристика. Порядок складання проекту Державного бюджету України. Порядок розгляду і затвердження Державного бюджету України.	2	1-3
М2	ДЕРЖАВНИЙ ТА МІСЦЕВИЙ БЮДЖЕТИ	22	1-3
ЗМ2	Складові державного та місцевого бюджетів	12	1-3
Т 2.1	Система доходів бюджету Соціально-економічний зміст доходів бюджетів. Методи формування доходів бюджету. Доходи бюджету відповідно до бюджетної класифікації. Склад доходів Державного бюджету України. Податкові надходження до бюджетів, характеристика. Неподаткові надходження до бюджетів, характеристика. Доходи від операцій з капіталом, характеристика. Офіційні трансферти. Державні цільові фонди .	2	1-3
Т 2.2	Видатки бюджету та форми бюджетного фінансування Класифікація видатків бюджету. Економічний зміст видатків бюджетів. Класифікація видатків бюджетів. Роль видатків бюджету у відтворенні виробництва. Склад і структура видатків бюджету України . Характеристика визначення понять «видатки бюджету» та «витрати бюджету». Сутність функціональної класифікації видатків та кредитування бюджету. Сутність економічної класифікації видатків бюджету. Сутність відомчої та програмної класифікації видатків та кредитування бюджету. Розподіл видатків за економічною характеристикою.	2	1-3
Т 2.3	Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування Стани збалансованості бюджету. Бюджетний дефіцит: суть, види та причини виникнення. Джерела фінансування та способи подолання дефіциту бюджету . Економічна сутність та роль державного кредиту як специфічної форми фінансових відносин. Класифікація видів державних позик. Сутність захищених статей видатків	2	1-3
Т 2.4	Обслуговування боргових зобов'язань державного бюджету України Сутність, причини державного боргу та його структура. Внутрішні запозичення, їхня характеристика. Зовнішні запозичення, їхня характеристика. Економічні і соціальні наслідки, межі державного боргу. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу. Управління державним кредитом. Державний борг як наслідок існування державного кредиту. Формування та обслуговування гарантованого державного боргу	2	1-3
Т 2.5	Бюджети місцевого самоврядування. Доходи і видатки місцевих бюджетів України Сутність та значення місцевих бюджетів в країні. Основні законодавчі акти, що регулюють функціонування місцевих бюджетів. Структуру місцевих бюджетів. Склад та структура доходів місцевих бюджетів за джерелами надходжень та за їх економічною природою. Доходи місцевих бюджетів як фінансова основа місцевого самоврядування. Формування доходів місцевих бюджетів відповідно до Бюджетного кодексу України. Доходи місцевих бюджетів, що закріплюються за	2	1-3

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Кількість годин	Література
	місцевими бюджетами. Визначення та види видатків місцевих бюджетів.		
Т 2.6	Міжбюджетні відносини та система бюджетного вирівнювання Сутність та мета регулювання міжбюджетних відносин. Поняття «міжбюджетні відносини» та підходи щодо їх вдосконалення. Розмежування видатків, групування видатків. Сутність та види міжбюджетних трансфертів. Порядок надання міжбюджетних трансфертів. Механізм розрахунку обсягу міжбюджетних трансфертів. Збалансування доходів і видатків бюджету місцевого самоврядування.	2	1-3
ЗМЗ	ОСНОВНІ НАПРЯМИ ТА ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ	10	1-3
Т 3.1	Основи кошторисного планування Поняття та види кошторисів бюджетних установ. Основні атрибути лімітної довідки та штатного розпису. Поняття та основні атрибути плану асигнувань. Загальний та спеціальний фонди кошторису. Основні засади їх формування. Оперативно-сітьові показники та їх види. Норми та нормативи у кошторисному плануванні. Склад дохідної частини спеціального фонду кошторису. Склад видаткової частини проекту кошторису. Складання проектів та розгляд кошторисів. Затвердження та внесення змін до кошторисів.	2	1-3
Т 3.2	Планування видатків та окремих статей (підстатей, елементів видатків) кошторису Планування видатків на оплату комунальних послуг. Видатки на господарські потреби та інші поточні видатки. Видатки на відрядження. Асигнування на капітальний ремонт будівель і споруд. Загальні принципи формування видатків на оплату праці в бюджетних установах.	2	1-3
Т 3.3	Видатки бюджету на економічну діяльність держави Визначення видатків на економічну діяльність. Склад видатків на розвиток економіки. Визначення державній фінансовій підтримці економіки: прямому та непрямому бюджетному фінансуванню. Основні критерії відбору підприємств для надання фінансової підтримки. Надання фінансової підтримки на безповоротній основі. Надання пільг як форма фінансової підтримки з боку держави. Визначення кредитуванню підприємств за рахунок надання бюджетних позик. Склад і структура видатків на розвиток економіки в сучасних умовах.	2	1-3
Т 3.4	Видатки бюджету на науку Визначення видатків на науку. Аналіз виконання видаткової частини Державного бюджету України щодо фінансування науки. Централізовані джерела прямого фінансування науки. Групи суб'єктів, які можуть отримувати кошти державного бюджету, спрямовані на фінансування науково-технічної діяльності. Загальні напрямки фінансування науково-технічної діяльності, визначені законодавством.	2	1-3
Т 3.5	Видатки бюджету на соціальний захист і соціальну сферу Витрати держави на соціальну сферу і соціальний захист в ринкових умовах господарювання. Фактори, що впливають на загострення соціальних проблем і виникнення соціальної нестабільності в Україні. Соціальна функція держави. Види та форми соціальних гарантій з боку держави та напрямки реалізації. Сутність соціальної політики держави: зміст, завдання, об'єкт, суб'єкт та межі компетенції. Джерела фінансування витрат держави на соціальну сферу. Державні соціальні стандарти і нормативи. Механізм визначення обсягів видатків бюджету на соціальний захист і	1	1-3

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Кількість годин	Література
	соціальне забезпечення. Система накопичувального пенсійного забезпечення.		
Т 3.6	Видатки бюджету на управління та оборону. Сутність видатків на державне управління та їх особливості. Динаміка видатків на державне управління. Ознаками за якими класифікуються видатки на державне управління. Особливості кошторисного фінансування державних видатків. Структура та склад видатків на державне управління. Сутність видатків на оборону держави. Сучасну військову доктрина країни. Фактори які впливають на обсяги оборонного бюджету. Склад видатків на національну оборону України відповідно до функціональної бюджетної класифікації. Поточні та капітальні видатки на фінансування національної оборони та їх склад.	1	1-3
	Всього	30	

3.3. Практичні (семінарські) заняття

Теми практичних (семінарських) занять дисципліни наведено у таблиці 3.

Таблиця 3 – Теми практичних (семінарських) занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем практичних (семінарських) занять	Кількість годин	Література
М 1	БЮДЖЕТНА СИСТЕМА УКРАЇНИ	8	
ЗМ1	ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ БЮДЖЕТНОГО УСТРОЮ	8	
П 1.1	Економічний зміст бюджету та його роль у розвитку суспільства.	2	1-3
П 1.2	Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України.	2	1-3
П 1.3	Бюджет як основний фінансовий план держави	2	1-3
П 1.4	Бюджетний процес та його учасники	2	1-3
М2	ДЕРЖАВНИЙ ТА МІСЦЕВИЙ БЮДЖЕТИ	22	1-3
ЗМ 2	Складові державного та місцевого бюджетів	12	1-3
П 2.1	Система доходів бюджету	2	
П 2.2	Видатки бюджету та форми бюджетного фінансування	2	1-3
П 2.3	Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування	2	1-3
П 2.4	Обслуговування боргових зобов'язань державного бюджету України	2	1-3
П 2.5	Бюджети місцевого самоврядування.	2	1-3
П 2.6	Міжбюджетні відносини та система бюджетного вирівнювання	2	1-3
ЗМ 3	Основні напрями видатків державного бюджету	10	1-3

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем практичних (семінарських) занять	Кількість годин	Література
П 3.1	Основи кошторисного планування	2	1-3
П 3.2	Планування видатків та окремих статей (підстатей, елементів видатків) кошторису	2	1-3
П 3.3	Видатки бюджету на економічну діяльність держави	2	1-3
П 3.4	Видатки бюджету на науку	2	1-3
П 3.5	Видатки бюджету на соціальний захист і соціальну сферу	1	1-3
П 3.6	Видатки бюджету на управління та оборону	1	1-3
	Всього	30	

3.4. Лабораторні заняття

Лабораторні заняття не передбачені.

3.5. Завдання для самостійної роботи здобувача

Види самостійної роботи в межах даного курсу наводяться у таблиці 4.

Таблиця 4 – Види самостійної роботи

Найменування видів самостійної роботи	Кількість годин
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	14
Підготовка до практичних занять та поточних контрольних заходів	16
Підготовка презентації та доповіді на узгоджену тему	10
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	20
Усього годин	60

Перелік матеріалу, який виноситься на самостійне вивчення, наведено у таблиці 5.

Таблиця 5 – Матеріал, що виноситься на самостійне вивчення

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, які виноситься на самостійне вивчення	Кількість годин	Література
М 1	БЮДЖЕТНА СИСТЕМА УКРАЇНИ	20	
ЗМ1	ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ БЮДЖЕТНОГО УСТРОЮ	7	
Т 1.1	Економічний зміст бюджету та його роль у розвитку суспільства. Сутність бюджету як економічної категорії Роль і місце бюджету у перерозподільних відносинах у суспільстві. Роль бюджету у соціально-економічному розвитку держави.	2	1-3

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, які виносяться на самостійне вивчення	Кількість годин	Література
Т 1.2	Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України. Поняття бюджетного права. Бюджетні права органів державної влади. Бюджетні права органів місцевого самоврядування. Правові і організаційні основи бюджетної системи	2	1-3
Т 1.3	Бюджет як основний фінансовий план держави Функції бюджету. Зміст та сфера дії розподільчої функції бюджету. Сутність контрольної функції бюджету.	1	1-3
Т 1.4	Бюджетний процес та його учасники Історичні аспекти формування бюджетної системи України. Основи бюджетного устрою. Принципи побудови бюджетної системи України. Сутність та ознаки єдності бюджетної системи. Сутність та ознаки автономності бюджетів. Складові зведеного бюджету України. Складові зведених бюджетів: області, району, міста з районним поділом	2	1-3
М 2	<i>ДЕРЖАВНИЙ ТА МІСЦЕВИЙ БЮДЖЕТИ</i>	13	1-3
ЗМ2	Складові державного та місцевого бюджетів	8	1-3
Т 2.1	Система доходів бюджету Принципи організації доходів бюджету. Джерела та методи формування заходів держави	2	1-3
Т 2.2	Видатки бюджету та форми бюджетного фінансування Класифікація видатків бюджету за роллю у суспільстві. Класифікація видатків бюджету за функціональною структурою. Класифікація видатків бюджету за економічною структурою.	2	1-3
Т 2.3	Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування Стан бюджету держави (профіцит, рівновага, дефіцит). Причини виникнення бюджетного дефіциту. Джерела покриття бюджетного дефіциту та їх вплив на економіку держави. Проблеми дефіциту державного бюджету України	1	1-3
Т 2.4	Обслуговування боргових зобов'язань державного бюджету України Бюджетна стратегія, бюджетна тактика.	1	1-3
Т 2.5	Бюджети місцевого самоврядування. Структура бюджетного механізму. Зміни до бюджетного кодексу України в частині ОТГ.	1	1-3
Т 2.6	Міжбюджетні відносини та система бюджетного вирівнювання Напрямки, види та форми взаємовідносин між бюджетами. Централізація та децентралізація доходів бюджетів.	1	1-3
ЗМ 3	Основні напрями видатків державного бюджету	5	

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, які виносяться на самостійне вивчення	Кількість годин	Література
Т 3.1	Основи кошторисного планування Класифікація видатків бюджету за роллю у суспільстві. Класифікація видатків бюджету за функціональною структурою. Класифікація видатків бюджету за економічною структурою Склад бюджетного законодавства	1	1-3
Т 3.2	Планування видатків та окремих статей (підстатей, елементів видатків). Пенсійне забезпечення в Україні. Фінансування закладів та програм соціального забезпечення неповнолітніх. Видатки на утримання будинків-інтернатів для старих та пристарілих. Видатки, пов'язані з ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи	1	1-3
Т 3.3	Видатки бюджету на економічну діяльність держави Видатки на загальноосвітні школи. Видатки на дошкільні заклади. Видатки на школи-інтернати. Видатки на підготовку кадрів. Фінансування промисловості та енергетики. Видатки на розвиток агропромислового комплексу. Фінансова підтримка малого підприємництва	1	1-3
Т 3.4	Видатки бюджету на науку Видатки на науково-дослідні роботи	1	1-3
Т 3.5	Видатки бюджету на оборону та управління. Воєнна доктрина держави і військові витрати. Планування і фінансування видатків на оборону	1	1-3
	Всього	20	

Контроль за опрацюванням тем, винесених на самостійне навчання, входить до поточного оцінювання за відповідними змістовними модулями.

3.6. Курсовий проєкт/робота

Вивчення дисципліни не передбачає написання та захист курсової роботи.

4. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 Перелік основної літератури

1. Бюджетна система: підручник / за ред. д.е.н., професора В.Г.Демянишина, д.е.н., професора О. П. Кириленко та д.е.н., професора З. М. Лободіної. Тернопіль: ЗУНУ, 2020, 624 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/43482/1/Budzetna_systema_2020.pdf
2. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, Добровольська О.В., Л. І. Катан. Дніпро: Монолит, 2021. 332 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Kachula-S.V.-Byudzhetna-systema.pdf
3. Миськів Г. Бюджетна система : теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях): навчальний посібник. Львів: Растр-7, 2020. 272 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2915/1/Myskiv_B5.pdf

4.2 Перелік додаткової та навчальної літератури

4. Шийко В. І. Бюджетна система: методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни. для студентів спеціальності 8.03050801 «Фінанси і кредит». Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. 61с.
5. Гораль Л. Т., Войтків Л. С., Дуб С. І., Якубишин О. П. Бюджетна політика підприємств з транспортування вуглеводнів в сфері декарбонізації ВІСНИК Хмельницького національного університету. Серія: економічні науки, 2022, №3 (306). С. 263-270. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/07/2022-306-39.pdf>
6. Гораль Л. Т., Шийко В.І., Шкварилюк М. В. Концептуальний підхід до формування бюджетної політики в сфері декарбонізації в умовах територіальної децентралізації // Фінансові аспекти декарбонізації в контексті трансформації нафтогазової галузі: монографія / авт. колектив за загред. проф. Фадєєвої І.Г. та проф. Гораль Л.Т.- ІФНТУНГ, 2023. 276 с. URL: https://search.library.nung.edu.ua/DocDescription?doc_id=477048
<http://elar.nung.edu.ua/handle/123456789/9346>
7. [Dyvak, M.](#), [Porplytsya, N.](#), [Pidhurska, I.](#), Horal L., [Halysh, N.](#) Synthesis of Ukraine Budget Revenues Model in Conditions of Shadow Economy using Modified Method of Structural Identification, 2020 10th International Conference on Advanced Computer Information Technologies, ACIT 2020 - Proceedings, 2020, pp. 126–129, 9208829
8. L. Horal, A. Yakymchuk, O. Panukhnyk, L. Horal, S. Hrynkevych, Y. Rohozian Development of territorial communities: aspects of natural capital conservation and budget financing // [IOP Conference Series: Earth and Environmental Science, Volume 1150](#), DOI 10.1088/1755-1315/1150/1/012004

4.2 Інформаційні ресурси в Інтернеті

9. Податковий кодекс України. URL: <https://buhgalter911.com/uk/normativnaya-baza/nalogovyi-kodeks/>
10. Бюджетний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
11. ЗУ «Про державний бюджет на 2024 рік». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text>
12. ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» Відомості Верховної Ради (ВВР), 1997, № 24, ст.170 зі змінами і доповненнями на поточний період. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
13. ЗУ «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» Відомості Верховної Ради (ВВР), 1993, N 13, ст.110 зі змінами і доповненнями на поточний період. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>

5. ФОРМИ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ Й ОЦІНЮВАННЯ

При вивченні дисципліни відповідно до наказу №150 від 24.06.2021р. «Про шифрування методів навчання, методів і форм оцінювання» (додаток №1 і 2) (<https://docs.google.com/document/u/1/d/e/2PACX-1vOrVF2RwMDC-2vDeCeUmuJVNdW66zTfBnpzBak5jPIpEEDhDdDttLjtvWASRI3xg/pub>) використовуються наступні форми і методи навчання й оцінювання, таблиця 6.

Таблиця 6 – Забезпечення програмних результатів навчання відповідними формами та методами

Шифр програмного результату навчання	Методи навчання (МН)	Форми і методи оцінювання (МФО)
ПРН04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання,	МН 1 - словесні методи (МН 1.1 – лекція, МН 1.2 – розповідь – пояснення, МН 1.3 – бесіда);	МФО 3 – диференційований залік, МФО 4 - поточний контроль,

фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування. ПРН05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування). ПРН14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів. ПРН22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	МН 2 - наочні методи (МН 2.4 - комп'ютерні і мультимедійні методи); МН 3 - практичні методи (МН 3.1 – вправи, МН 3.4 - практичні роботи); МН 7 – аналітичний метод; МН 10 - метод узагальнення; МН 15 - проблемно-пошуковий метод; МН 19 - робота під керівництвом викладача; МН 20 - інтерактивні методи (МН 20.2 - дискусія, диспут, МН 20.7 - бесіда-діалог)	МФО 5 - усний контроль, МФО 6 - письмовий контроль, МФО 8 - тестовий контроль
--	--	--

6. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Розподіл балів, які здобувачі освіти можуть отримати за результатами кожного виду поточного та підсумкового контролів, наведено в таблиці 7.

Таблиця 7 – Розподіл балів оцінювання

Види робіт, що контролюються	Максимальна кількість балів
МФО 8 - тестовий контроль засвоєння теоретичних знань змістового модуля ЗМ1: Кл1	10
Контроль засвоєння практичних навиків змістового модуля ЗМ1, в т.ч.	20
МФО 4 - поточний контроль по П 1.1	5
МФО 5 - усний контроль по П 1.2	5
МФО 6 - письмовий контроль по П 1.3	5
МФО 4 - поточний контроль по П 1.4	5
МФО 8 - тестовий контроль засвоєння теоретичних знань змістового модуля ЗМ2: Кл2	10
Контроль засвоєння практичних навиків змістового модуля ЗМ2, в т.ч.	20
МФО 5 - усний контроль по П 2.1	2

МФО 6 - письмовий контроль по П 2.2	5
МФО 4 - поточний контроль по П 2.3	5
МФО 5 - усний контроль по П 2.4	3
МФО 4 - поточний контроль по П 2.5	5
МФО 8 - тестовий контроль засвоєння теоретичних знань змістового модуля ЗМЗ: КлЗ	10
Контроль засвоєння практичних навиків змістового модуля ЗМЗ, в т.ч.	30
МФО 5 - усний контроль по П 3.1	5
МФО 6 - письмовий контроль по П 3.2	5
МФО 4 - поточний контроль по П 3.3	5
МФО 5 - усний контроль по П 3.4	5
МФО 6 - письмовий контроль по П 3.5	5
МФО 4 - поточний контроль по П 3.6	5
Усього	100

Залікова оцінка (МФО 3) з дисципліни виставляється студенту відповідно до наказів ректора про проведення семестрового контролю та кваліфікаційної атестації (<https://nung.edu.ua/department/navchalnyy-viddil/04-normatyvno-pravova-baza-universytetu>) згідно чинної шкали оцінювання.

Для визначення ступеня оволодіння навчальним матеріалом з подальшим його оцінюванням застосовуються рівні навчальних досягнень здобувачів вищої освіти, наведені в таблиці 8.

Таблиця 8 – Рівні навчальних досягнень

Рівні навчальних досягнень	Відсоток балу за виконання завдань	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Здобувач вищої освіти	
Відмінний	90...100	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для вирішення поставлених перед ним завдань
Достатній	75...89	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні недоліки у порівняннях, формулюванні висновків,	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання

		застосуванні теоретичних знань на практиці	
Задовільний	60...74	володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу	має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
Незадовільний	менше 60	має фрагментарні знання (менше половини) у незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускаються суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача

Результати навчання з дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою (від 1 до 100) з переведенням в оцінку за традиційною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» відповідно до шкали, наведеної в таблиці 9).

Таблиця 9 - Шкала оцінювання: національна та ECTS

Національна	Університетська (в балах)	ECTS	Визначення ECTS
Відмінно	90-100	A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
Добре	82-89	B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками
	75-81	C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок
Задовільно	67-74	D	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків
	60-66	E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії
Незадовільний	35-59	FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як отримати залік або скласти іспит
	0-34	F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота

7. ЗАСОБИ НАВЧАННЯ

Особливих вимог не потребує. Очне навчання: обладнання для мультимедійних презентацій: мультимедійний проектор, екран проекційний, ноутбук, доступ до інтернету.

У разі проведення занять он-лайн: заняття проводяться з використанням платформи Google Meet із застосуванням особистих портативних комп'ютерів студентів та засобів дистанційного навчання з наявними камерами та мікрофонами для візуалізації презентацій та ідентифікації осіб, розширено використовуються: електронна пошта, telegram, ресурси науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ.

Інформаційне забезпечення: платформа дистанційного навчання MOODLE.